
Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2018:4

Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 12 juni 2018

Antje Jackelén

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen, som är uppdelad i tre separata avsnitt, föreslås i huvudsak följande ändringar:

- ◆ I det första avsnittet föreslås en ändring i 9 kap. 1 § kyrkoordningen. Genom ändringen blir det möjligt för stiftsfullmäktige att vid val av domkapitlets domarledamot besluta om undantag från kravet på kyrkobokföring i en församling inom stiftet.
- ◆ Det andra avsnittet avser ett tillägg i ersättningsstadgan så att Arvodesnämnden på begäran av kyrkostyrelsen får besluta om fast årligt arvode till ordförande i kyrkostyrelsens råd. Det görs också några rättelser.
- ◆ Det tredje avsnittet avser övriga ändringar och rättelser.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2019 fränsett en ändring i ersättningsstadgan som föreslås träda i kraft omedelbart.

Innehåll

Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	1
1 Valbarhetsvillkor för domarledamot.....	3
1.1 Förslag till kyrkomötesbeslut.....	3
1.2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen.....	3
1.3 Ärendet och dess beredning.....	4
1.4 Allmän bakgrund.....	4
1.5 Överväganden och förslag.....	5
1.6 Ikraftträdande.....	6
1.7 Konsekvenser för barn.....	6
1.8 Kommentar till bestämmelsen i kyrkoordningen.....	7
2 Ersättning till ordförande i kyrkostyrelsens råd m.m.....	8
2.1 Förslag till kyrkomötesbeslut.....	8
2.2 Förslag till ändringar i Ersättningsstadga (SvKB 2012:17).....	8
2.3 Ärendet och dess beredning.....	8
2.4 Överväganden och förslag.....	9
2.5 Ikraftträdande.....	10
2.6 Konsekvenser.....	11
2.7 Kommentar till bestämmelserna i Ersättningsstadga (SvKB 2012:17).....	11
3 Övriga ändringar och rättelser.....	13
3.1 Förslag till kyrkomötesbeslut.....	13
3.2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen.....	13
3.3 Ärendet och dess beredning.....	14
3.4 Ändringar i kyrkoordningen.....	15
3.5 Ikraftträdande.....	16
3.6 Konsekvenser för barn.....	16
3.7 Kommentar till bestämmelserna i kyrkoordningen.....	16
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	18

1 Valbarhetsvillkor för domarledamot

1.1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

1.2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen att 9 kap. 1 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

1 §

Domkapitlet ska bestå av följande ledamöter:

1. biskopen, som är ordförande,
2. domprosten, som är vice ordförande,
3. en ledamot som är anställd som präst eller diakon i stiftet eller i någon av dess församlingar eller pastorat,
4. en ledamot som är eller har varit ordinarie domare, och
5. tre övriga ledamöter.

För Domkapitlet i Visby stift ska den ledamot som avses i första stycket 3 vara anställd i stiftet eller i någon av stiftets församlingar i Sverige.

Ledamöterna som avses i första stycket 4 och 5 och deras ersättare får inte vara vigda till biskop, präst eller diakon. Bestämmelserna för förtroendevalda i 33 kap. om valbarhet, valbarhetshinder och uppdragets upphörande ska tillämpas för dessa.

Ledamöterna som avses i första stycket 4 och 5 och deras ersättare får inte vara vigda till biskop, präst eller diakon. Bestämmelserna för förtroendevalda i 33 kap. om valbarhet, valbarhetshinder och uppdragets upphörande ska tillämpas för dessa. *Stiftsfullmäktige får, i samband med val av den ledamot som avses i första stycket 4 och ersättare för den ledamoten, besluta om undantag från kravet på kyrkobokföring i en församling inom stiftet i 33 kap. 4 § första stycket 3.*

För biskopen och domprosten som ledamot utses en gemensam ersättare som ska vara präst. För den ledamot som är präst eller diakon utses en ersättare som är präst eller diakon. I det fall den ordinarie ledamoten är präst ska ersättaren vara diakon. I det fall den ordinarie ledamoten är diakon ska ersättaren vara präst. För den ledamot som är eller har varit ordinarie domare utses en ersättare som uppfyller samma kvalifikationskrav. För de övriga ledamöterna utses tre ersättare.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2019.

1.3 Ärendet och dess beredning

I en inom kyrkokansliet upprättad promemoria – Undantag från valbarhetsvillkoren för domarledamot – föreslås en ändring i 9 kap. 1 § så att det blir möjligt för stiftsfullmäktige att vid val av domarledamot till domkapitlet besluta om undantag från kravet på kyrkobokföring i en församling inom stiftet.

Promemorian har remissbehandlats på så sätt att den har tillsänts stiftet. Det har inkommit svar från alla tretton stift vilka samtliga tillstyrker förslaget.

1.4 Allmän bakgrund

1.4.1 Inledning

Den minskning och centralisering av antalet domstolar i landet som har skett sedan kyrkoordningens tillkomst har medfört att det i stift utanför storstadsregionerna numera finns ett färre antal personer att välja mellan när domarledamot ska utses till domkapitlet. Detta, tillsammans med det faktum att kyrkotillhörigheten hos befolkningen överlag minskar och sannolikt även bland personer som är eller har varit ordinarie domare, gör att det i vissa stift kan vara svårare än tidigare att rekrytera domarledamöter som uppfyller de i kyrkoordningen uppställda valbarhetsvillkoren. I Visby stift, med numera en enda domstol, medförde dessa faktorer att det inför den innevarande mandatperioden inte var möjligt att utse en domarledamot som uppfyllde kravet på kyrkobokföring i en församling inom stiftet. Det är inte osannolikt att samma problematik kan uppstå även i andra stift.

Av domstolsverkets årsredovisning för 2002 kan utläsas att det då fanns 78 tingsrätter och 23 länsrätter (numera förvaltningsrätter). Vid mitten av 1990-talet var antalet tingsrätter ännu högre; 96. I domstolsverkets senast publicerade årsredovisning (för 2016) anges att det finns 48 tingsrätter och 12 förvaltningsrätter. Därmed har antalet domstolar under den angivna perioden halverats. Det har också medfört att det geografiska avståndet till närmaste domstol har ökat i stora delar av landet. Exempelvis täcker numera fyra förvaltningsrätter Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands, Västernorrlands, Dalarnas och Gävleborgs län (förvaltningsrätterna i Luleå, Umeå, Härnösand och Falun) vilket motsvarar Luleå stift, Härnösands stift samt de norra delarna av Västerås och Uppsala stift. På Gotland finns inte längre någon förvaltningsrätt utan Gotland hör till domsagan för Förvaltningsrätten i Stockholm.

1.4.2 Gällande bestämmelser

Domkapitlet har att självständigt utföra de uppgifter som anges i kyrkoordningen. Det är inte ett beslutande organ i kyrkoordningens mening och inte heller ett verkställande organ under stiftsfullmäktige. De valda ledamöterna i domkapitlet är därför inte förtroendevalda i kyrkoordningens mening enligt 33 kap 1 §. I denna paragraf anges att förtroendevalda i kyrkoordningens mening är de personer som vid kyrkliga val har utsetts till ledamöter, ersättare och ordförande i beslutande och verkställande organ inom Svenska kyrkan.

Dock ska de allmänna valbarhetsvillkoren i 33 kap. som gäller för förtroendevalda (om valbarhet, valbarhetshinder och uppdragets upphörande) tillämpas även avseende domkapitlets domarledamot och de tre övriga lekmannaledamöterna.

Kyrkoordningens allmänna bestämmelser om valbarhet och uppdragets upphörande finns i 33 kap. 4 respektive 10 §. I 33 kap. 4 § anges att valbar till uppdrag som förtroendevald i Svenska kyrkan är den som tillhör Svenska kyrkan, är döpt och fyller 18 år senast på dagen för valet. Härtill finns olika krav på kyrkobokföring om det är

val till församling eller stift. Vid val till stiftet ska den som väljs vara kyrkobokförd i en församling inom stiftet.

Huvudregeln om uppdragets upphörande i 33 kap. 10 § innebär att om en förtroendevald upphör att vara valbar upphör också uppdraget genast. För förtroendevalda på stiftsnivå finns inga undantag från denna bestämmelse.

Kravet att det i domkapitlet ska finnas en ledamot som är eller har varit ordinarie domare tillkom med kyrkoordningen. Kravet motiverades främst av att domkapitlet efter den ändrade relationen mellan stat och kyrka skulle komma att överta ärenden om laglighetsprövning (beslutsprövningsärenden) som tidigare hade handlagts av domstol och att domkapitlets juridiska kompetens därför måste säkerställas.

I samband med kyrkoordningens införande föreslogs inga allmänna valbarhetsbestämmelser för lekmannaledamöterna i domkapitlet och således inte heller för domarledamoten. Till kyrkomötet 2002 återkom dock kyrkostyrelsen i sin skrivelse Ändringar i kyrkoordningen (KsSkr 2002:10) till denna fråga och föreslog att de allmänna valbarhetsbestämmelserna för förtroendevalda enligt bestämmelserna i 33 kap. kyrkoordningen skulle gälla även för lekmannaledamöterna i domkapitlet. Härigenom kom kravet på att de valda ledamöterna, inklusive domarledamoten, i domkapitlet skulle tillhöra Svenska kyrkan, vara döpta, ha fyllt 18 år samt vara folkbokförda i en församling inom stiftet att införas i kyrkoordningen genom en hänvisningsbestämmelse i 9 kap. 1 § andra stycket kyrkoordningen. Bestämmelsen kom från och med den 1 januari 2016, när folkbokföring på församling upphörde, att omformuleras till ett krav på kyrkobokföring i en församling inom stiftet men detta innebar ingen saklig förändring.

1.5 Överväganden och förslag

Kyrkostyrelsens förslag: Det görs en ändring i 9 kap. 1 § så att det blir möjligt för stiftsfullmäktige att vid val av domarledamot till domkapitlet besluta om undantag från kravet på kyrkobokföring i en församling inom stiftet.

Ändrad paragraf: 9 kap. 1 §

Promemorians förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag, med de ändringarna att uttrycket *dennes ersättare* har ersatts med *ersättaren för den ledamoten*, ordet *avsteg* har ändrat till *undantag* och uttrycket *kyrkobokförd inom stiftet* har ersatts med *kyrkobokförd i en församling inom stiftet*.

Remissinstanserna: Samtliga stift har avgett yttranden över promemorian och tillstyrker förslaget.

Stiftsstyrelsen i Lunds stift understryker att det är viktigt att huvudregeln alltså är att domarledamoten och ersättaren väljs bland dem som är kyrkobokförda i en församling inom stiftet där så är möjligt. *Stiftsstyrelsen i Västerås stift* framhåller vikten av territorialprincipen som en av grundprinciperna för den svenska folkkyrkan och också utgångspunkt för valbarhetsbestämmelserna för förtroendevalda i kyrkan. *Domkapitlet i Luleå stift* redogör bland annat för att det i Luleå stift finns flera domstolar men av dessa är några är belägna på långt avstånd från stiftsstaden. Domkapitlet vill därför väcka frågan om att göra det möjligt att välja även andra yrkesverksamma jurister till domarledamot i domkapitlet. *Stockholms stift* lämnar terminologiska synpunkter som innebär att istället för orden *dennes ersättare*, *avsteg*,

KsSkr 2018:4 och *kyrkobokförd inom stiftet* bör *ersättare för, undantag, och kyrkobokförd i en församling inom stiftet* användas.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Domarledamoten sitter i domkapitlet i egenskap av juridiskt sakkunnig för att säkerställa den juridiska kvalitén på domkapitlets handläggning och beslut i vissa typer av ärenden. Skälen för domarledamotens anknytning till en församling inom stiftet genom församlingstillhörighet gör sig därför i mindre grad gällande för domarledamoten än för de andra ledamöterna.

För minska risken för att ett stiftsfullmäktige inte ska kunna utse domarledamot till domkapitlet, bör kyrkoordningen ändras så att stiftsfullmäktige får möjlighet att när det gäller domarledamoten göra undantag från kravet på kyrkobokföring i en församling inom stiftet. Med en reglering som innebär en bibehållen huvudregel kompletterad med en möjlighet att besluta om undantag blir det även fortsättningsvis tydligt att så långt möjligt ska till domarledamot respektive ersättare väljas personer som är kyrkobokförda i en församling inom stiftet.

För att undantaget ska aktualiseras måste stiftsfullmäktige fatta beslut om det vid valet av den enskilda ledamoten. Om det under en pågående mandatperiod skulle inträffa att kyrkobokföringen ändras för en domarledamot eller domarledamotens ersättare så att han eller hon inte längre är kyrkobokförd i en församling inom stiftet, upphör uppdraget som domarledamot eftersom ett av valbarhetsvillkoren inte längre är uppfyllt. Även vid det fyllnadsval som då ska ske ska stiftsfullmäktige till domarledamot om möjligt välja någon som är kyrkobokförd i en församling inom stiftet, men undantagsvis kan villkoret frångås.

Enligt sin ordalydelse hindrar bestämmelsen inte att en person som tillhör Svenska kyrkan utan att vara bosatt i Sverige utses till domarledamot. Bosättning utomlands torde dock medföra stora praktiska svårigheter att fullgöra uppdraget, framför allt vad gäller berednings- och utredningsåtgärder, varför det knappast kommer i fråga att utse en sådan person.

Vidare kan noteras att det föreslagna undantagets utformning inte heller hindrar att samma person skulle kunna väljas till uppdrag som domarledamot i mer än ett domkapitel. Det bör dock framhållas, inte minst med hänsyn till vikten av varje domkapitels självständiga ställning, att syftet inte är att generellt öppna för sådana lösningar.

1.6 Ikraftträdande

De föreslagna ändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt, dvs. den 1 januari 2019. Kyrkostyrelsen bedömer att de föreslagna bestämmelserna inte behöver kompletteras med några övergångsbestämmelser.

1.7 Konsekvenser för barn

Förslagen bedöms inte medföra några direkta eller indirekta konsekvenser för barn.

1.8 Kommentar till bestämmelsen i kyrkoordningen

KsSkr 2018:4

9 kap.

1 §

Ändringen innebär att det blir möjligt för stiftsfullmäktige att vid val av domarledamot till domkapitlet besluta om undantag från kravet på kyrkobokföring i en församling inom stiftet.

Övervägandena finns i avsnitt 1.5.

2 Ersättning till ordförande i kyrkostyrelsens råd m.m.

2.1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i Ersättningsstadga (SvKB 2012:17).

2.2 Förslag till ändringar i Ersättningsstadga (SvKB 2012:17)

Kyrkomötet beslutar i fråga om Ersättningsstadga (SvKB 2012:17)

dels att 7 och 9 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 9 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

Till kyrkostyrelsens förste och andre vice ordförande samt till ledamöter i kyrkostyrelsens arbetsutskott utgår ett fast årligt arvode med de belopp som fastställs av Arvodesnämnden.

Till kyrkostyrelsens förste och andre vice ordförande samt till ledamöter *och ersättare* i kyrkostyrelsens arbetsutskott utgår ett fast årligt arvode med de belopp som fastställs av Arvodesnämnden.

9 §

Till ordföranden i Svenska kyrkans överklagandenämnd, Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar och Svenska kyrkans valprövningsnämnd utgår ett fast årligt arvode med de belopp som fastställs av Arvodesnämnden.

Till vice ordföranden i Svenska kyrkans överklagandenämnd och Svenska kyrkans valprövningsnämnd utgår ett fast årligt arvode med de belopp som fastställs av Arvodesnämnden.

Till ordföranden i Arvodesnämnden utgår ett fast årligt arvode med ett belopp som fastställs av kyrkomötets presidium.

9 a §

Till ordföranden i råd som kyrkostyrelsen tillsätter enligt 10 kap. 5 § kyrkoordningen ska, om kyrkostyrelsen begär det, utgå ett fast årligt arvode med ett belopp som fastställs av Arvodesnämnden.

Detta beslut träder i kraft omedelbart med undantag av 9 a § som träder i kraft den 1 januari 2019.

2.3 Ärendet och dess beredning

Förslaget har inte varit föremål för remissbehandling. Förslaget avseende kyrkostyrelsens råd har dock under hand stämts av med Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån (se vidare nedan).

Kyrkostyrelsens förslag: I ersättningsstadgan införs en ny bestämmelse om att Arvodesnämnden på begäran av kyrkostyrelsen får besluta om fast årligt arvode till ordförande i kyrkostyrelsens råd.

Vidare görs rättelser så att ett fast årligt arvode även ska utgå till ersättarna i kyrkostyrelsens arbetsutskott och till vice ordförandena i Svenska kyrkans Överklagandenämnd och Svenska kyrkans valprovsnämnd.

Ändrade paragrafer: 7 och 9 §§

Ny paragraf: 9 a §

Inhämtade synpunkter: Arvodesnämnden har framfört att man välkomnar förslaget om tillägg som avser fast årligt arvode till ordförande i kyrkostyrelsens råd. Nämnden noterar att kyrkostyrelsen redan har beslutat om nivån på dessa arvoden men förutsätter att den har mandat att fatta ett nytt beslut som gäller från den 1 januari 2019, om kyrkomötet bifaller förslaget. Vidare anför Arvodesnämnden att det inte är önskvärt ur nämndens perspektiv att det i detta skede görs rättelser om det inte finns särskilda skäl för sådana. Anledningen är att Arvodesnämnden nu genomför en genomlysning av nivåer för arvoden och ersättningar med utgångspunkt i det utökade uppdrag som nämnden fått genom beslutet vid 2017 års kyrkomöte.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen leder och samordnar förvaltningen av den nationella nivåns uppgifter och företräder Svenska kyrkan (10 kap. 3 § och 12 kap. 1 § kyrkoordningen). Inom kyrkostyrelsen finns ett arbetsutskott, som svarar för beredning och viss handläggning av kyrkostyrelsens ärenden enligt de närmare bestämmelser som framgår av kyrkostyrelsens arbets- och delegationsordning. Under kyrkostyrelsen finns råd (i några fall benämnda kommittéer) som på uppdrag av kyrkostyrelsen fullgör vissa uppgifter, t.ex. genom att bereda ärenden inför beslut eller på delegation fatta vissa beslut. Kyrkostyrelsen har i vissa fall beslutat om fast årsarvode till ordförande i dessa råd.

I Ersättningsstadga (SvKB 2012:17) finns bestämmelser om arvoden för och ersättningar till kyrkomötets ledamöter samt ledamöter och ersättare i organ som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen. Arvodet kan utgå som ett sammanträdesarvode och som ett fast årsarvode.

När det gäller kyrkostyrelsen och organ som kyrkostyrelsen utser kan noteras att det i ersättningsstadgan finns bestämmelser om sammanträdesarvode för ledamöter och ersättare i dessa organ och om fast arvode för kyrkostyrelsens förste och andre vice ordförande samt till ledamöter i kyrkostyrelsens arbetsutskott. Några bestämmelser om fast arvode till ordförande i kyrkostyrelsens råd finns dock inte i stadgan.

Frågan om fast arvode till förtroendevalda i organ utsedda av kyrkostyrelsen har tidigare uppmärksammats i samband med beslut angående 2001 års ersättningsstadga (SvKB 2001:18). I dess förarbeten anfördes (Kr 2001:6 s. 2) att reglerna om sammanträdesarvoden gäller även råd, kommittéer och utredningar men att – i den mån fast arvode bör utgå för uppdrag även i sådant organ – det åligger kyrkostyrelsen att fatta beslut om detta. Vidare tillkom den nu gällande ersättningsstadgan efter att kyrkomötet 2010 – med anledning av motion 2010:45 – hade uppdragit åt presidiet att i samråd med gruppledarna i nomineringsgrupperna arbeta fram förslag till en helhetslösning av arvodesfrågan och formerna för på vilket sätt beslut om fastställande av arvode ska ske (se Kr 2010:5). I den nämnda motionen anfördes bl.a. att det vid en genomgång av bestämmelserna om fasta arvoden hade uppmärksammats en brist,

nämligen att det inte fanns några regler som omfattade de råd, utredningar och andra organ som utses av kyrkostyrelsen. I motionen föreslogs därför ett förtydligande om att kyrkostyrelsen äger rätt att besluta om fast arvode till förtroendevalda i organ utsedda av kyrkostyrelsen.

Uppdraget utmynnade i en skrivelse från presidiet (PSkr 2012:1 Ny ersättningsstadga) och ett kyrkomötesbeslut om den nu gällande ersättningsstadgan (Kr 2012:1, KmSkr 2012:16). Frågan om en bestämmelse om fast arvode för förtroendevalda i organ utsedda av kyrkostyrelsen uppmärksammades dock inte särskilt, varken i presidiets skrivelse eller i utskottets betänkande.

Kyrkostyrelsen anser att det är en brist att det inte finns en bestämmelse i ersättningsstadgan om fast arvode till ordförande i kyrkostyrelsens råd. I förtydligande syfte bör det därför införas en bestämmelse som reglerar detta.

Enligt 10 kap. 11 § kyrkoordningen och 1 § instruktionen (SvKB 2014:11) för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån ankommer det på Arvodesnämnden att fastställa arvoden för och ersättningar till kyrkomötets ledamöter samt ledamöter och ersättare i organ som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen. Mot den bakgrunden bör det framgå av den nya bestämmelsen att det är Arvodesnämnden som beslutar om arvode till ordförande i kyrkostyrelsens råd.

När det gäller ledamöter och ersättare i kyrkostyrelsens råd behövs dock en viss flexibilitet i regelverket, dels på grund av att det från en tid till annan inte är givet vilka råd som kyrkostyrelsen faktiskt har, dels på grund av att det kan finnas fall där kyrkostyrelsen anser att det inte ska utgå fast årligt arvode. Av den nya bestämmelsen bör det därför framgå att det är en möjlighet men inte en skyldighet att besluta om fast årligt arvode. En rimlig ordning är att Arvodesnämnden beslutar om fast årligt arvode till ordförande i kyrkostyrelsens råd efter att kyrkostyrelsen har framställt önskemål om det.

Att ersättningsfrågan regleras på detta sätt har även den fördelen att det blir tydligare att de fasta årliga arvoden till ordförande i råden, bör vara i nivå med de övriga arvoden som Arvodesnämnden fastställer för jämförbara uppdrag.

I samband med att kyrkomötet år 2017 utvidgade Arvodesnämndens uppdrag till att även omfatta fastställande av de belopp med vilka fasta årsarvoden ska utgå, skrevs de bestämmelser om som reglerar kretsen av uppdrag som berättigar till sådant arvode (Kr 2017:7). Genom de ändringar som gjordes föll regleringen bort om att fast årligt arvode ska utgå till ersättarna i kyrkostyrelsens arbetsutskott, vice ordföranden i Svenska kyrkans överklagandenämnd och vice ordföranden i Svenska kyrkans valprovsningsnämnd. Någon inskränkning av kretsen arvodesberättigades synes emellertid inte ha varit avsedd (se Kr 2017:7).

När det, som i förevarande fall, har skett *oavsiktliga* ändringar i ersättningsstadgan, är det enligt kyrkostyrelsen rimligt att detta rättas till. Kyrkostyrelsen föreslår därför, trots invändningen från Arvodesnämnden, att rättelser görs i ersättningsstadgan så att de nu aktuella uppdragen återförs till den arvodesberättigade kretsen.

2.5 Ikraftträdande

En grundläggande princip som har gällt sedan 1999 års kyrkomöte är att kyrkomötet inför varje ny mandatperiod ska se över arvoden och övriga ersättningar för de förtroendevalda på den nationella nivån. På så sätt kommer det som beslutas att bli gällande för de nyvalda och påverkar inte dem som redan innehar förtroendeuppdrag. Kyrkostyrelsen anser att detta är en lämplig ordning som det finns goda skäl att hålla fast vid om inte särskilda omständigheter föranleder något annat. Vad gäller de föreslagna

ändringarna i 7 och 9 §§, som närmast är att se som rättelser, är det dock angeläget att Arvodesnämnden snarast möjligt efter kyrkomötets beslut fastställer med vilka belopp som de aktuella arvodena ska utgå, för att utbetalning ska kunna verkställas.

Enligt punkten 2 i övergångsbestämmelserna till 2017 års kyrkomötes beslut om ändringar i Ersättningsstadga (SvKB 2017:11), ska ersättningsstadgan i dess tidigare lydelse tillämpas till dess att Arvodesnämnden har fattat de beslut som föranleds med anledning av ändringar i stadgan. För 2017 års arvoden tillämpades ersättningsstadgan i den äldre lydelsen. För att det inte ska råda någon tveksamhet om att årsarvode ska kunna utgå för uppdraget som ersättare i kyrkostyrelsens arbetsutskott, vice ordförande i Svenska kyrkans överklagandenämnd och vice ordförande i Svenska kyrkans valprövningsnämnd även för år 2018, bör de nu föreslagna ändringarna i ersättningsstadgan träda i kraft redan under år 2018, dvs. omedelbart. Några ytterligare övergångsbestämmelser torde då inte behövas.

Den föreslagna ändringen i 9 a § bör träda i kraft så snart som möjligt, dvs. den 1 januari 2019. Av ordalydelsen framgår att det är på begäran av kyrkostyrelsen som beslut av Arvodesnämnden i där aktuella fall aktualiseras. Kyrkostyrelsen bedömer att den föreslagna bestämmelsen inte behöver kompletteras med några övergångsbestämmelser.

2.6 Konsekvenser

Konsekvenser för barn

Förslaget bedöms inte medföra några direkta eller indirekta konsekvenser för barn.

Övriga konsekvenser

Att Arvodesnämnden föreslås besluta om fast årligt arvode till ordförande i kyrkostyrelsens råd innebär en viss ökning av Arvodesnämndens arbetsuppgifter. Förslaget innebär i övrigt inte någon ändring i sak eftersom det handlar om en kodifiering av praxis. Dock blir regelverket tydligare vilket bedöms vara positivt.

2.7 Kommentar till bestämmelserna i Ersättningsstadga (SvKB 2012:17)

7 och 9 §§

I paragraferna, som huvudsakligen fick sin nuvarande utformning genom beslut av 2017 års kyrkomöte (SvKB 2017:11), anges de uppdrag i kyrkostyrelsen och nämnderna på den nationella nivån för vilka det utgår ett fast årligt arvode. Det är Arvodesnämnden som fastställer vilket belopp som ska gälla för respektive uppdrag utom såvitt gäller den egna nämnden där istället kyrkomötets presidium fastställer nivån.

I 7 § har gjorts ett tillägg som reglerar att även ersättare i kyrkostyrelsens arbetsutskott har rätt till ett fast årligt arvode.

I 9 § har ett nytt *andra stycke* införts, som reglerar att även vissa vice ordförande har rätt till ett fast årligt arvode. Ändringarna är rättelser och återställer kretsen av arvodesberättigade uppdrag till vad som gällde enligt ersättningsstadgan före 2017 års kyrkomötesbeslut.

Övervägandena finns i avsnitt 2.4.

I paragrafen, som är ny, har tagits in en bestämmelse om att Arvodesnämnden på begäran av kyrkostyrelsen får besluta om fast årligt arvode till ordförande i de råd som kyrkostyrelsen tillsätter enligt 10 kap. 5 § kyrkoordningen. Med ”råd” avses även kommittéer som utses av kyrkostyrelsen. Bestämmelsen är en kodifiering av praxis, dock med anpassning till att det sedan denna praxis utvecklades har införts en särskild nämnd för att hantera arvodesfrågor på den nationella nivån.

Övervägandena finns i avsnitt 2.4.

3 Övriga ändringar och rättelser

KsSkr 2018:4

3.1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

3.2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen,

dels att 56 kap. 6 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 37 kap. 7 b § ska utgå,

dels att 19 kap. 1 §, 35 kap. 8 §, 39 kap. 20 § andra stycket, 54 kap. 11 b §, 56 kap. 5 § och 59 kap. 15 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 kap.

1 §

Dopet ska ske i Faderns och Sonens och den *helige Andes* namn med rent vatten genom begjutning eller nedsänkning.

Dopet ska ske i Faderns och Sonens och den *heliga Andens* namn med rent vatten genom begjutning eller nedsänkning.

35 kap.

8 §

Frågor om tillhörighet till en icke-territoriell församling prövas av kyrkoherden i respektive församling.

Frågor om tillhörighet till en icke-territoriell församling prövas av kyrkoherden *för* respektive församling.

39 kap.

20 §

Utlandsförsamlingarnas kyrkoråd väljer de ledamöter och ersättare i kyrkomötet som anges i 11 kap. 2 § tredje stycket. I kyrkorådets beslut får de ledamöter delta som tillhör Svenska kyrkan och inte har rösträtt vid direkta val till kyrkomötet.

Den som väljs till ledamot eller ersättare i kyrkomötet enligt 11 kap. 2 § ska vara valbar i en utlandsförsamling. Det finns ytterligare bestämmelser om valbarhet vid val till kyrkomötet i 33 kap. 4 §.

Den som väljs till ledamot eller ersättare i kyrkomötet enligt 11 kap. 2 § *tredje stycket* ska vara valbar i en utlandsförsamling. Det finns ytterligare bestämmelser om valbarhet vid val till kyrkomötet i 33 kap. 4 §.

54 kap.

11 b §

Förbud gäller mot att röja personuppgifter om det kan antas att ett utlämnande skulle medföra att uppgifterna behandlas i strid med *personuppgiftslagen* (1998:204).

Förbud gäller mot att röja personuppgifter om det kan antas att ett utlämnande skulle medföra att uppgifterna behandlas i strid med *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer*

med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), eller lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning.

56 kap.

5 §

Om en registrerad person har begärt rättelse enligt 28 § personuppgiftslagen (1998:204) men någon sådan inte blir gjord, ska det fattas ett skriftligt beslut om avslag, om han eller hon begär det. I beslutet ska anges varför en rättelse inte kan ske och hur beslutet kan överklagas.

Om en registrerad person har begärt information enligt artikel 15, rättelse enligt artikel 16, radering enligt artikel 17, begränsning enligt artikel 18 eller uttag respektive överflyttning (dataportabilitet) enligt artikel 20 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), men begäran helt eller delvis inte kan bifallas, ska det fattas ett skriftligt beslut om avslag, om han eller hon begär det. I beslutet ska anges varför begäran avslås och hur beslutet kan överklagas.

59 kap.

15 §

Av 19 kap. 1 § framgår att Svenska kyrkan erkänner varje dop som har skett i Faderns och Sonens och den *helige Andes* namn med rent vatten genom begjutning eller nedsänkning.

Av 19 kap. 1 § framgår att Svenska kyrkan erkänner varje dop som har skett i Faderns och Sonens och den *heliga Andens* namn med rent vatten genom begjutning eller nedsänkning.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2019.

3.3 Ärendet och dess beredning

Kyrkostyrelsen har under året uppmärksammat att det finns behov av några redaktionella ändringar i kyrkoordningen till följd av den nya kyrkohandboken och ikraftträdandet av ny dataskyddsreglering. Även i några ytterligare bestämmelser har det framkommit behov av ändringar av redaktionell art. I detta avsnitt föreslås några sådana ändringar.

Kyrkostyrelsens förslag: Redaktionella ändringar ska göras i några bestämmelser samt följdändringar med anledning av ny kyrkohandbok och ny dataskyddsreglering.

Ändrade paragrafer: 19 kap. 1 §, 35 kap. 8 §, 39 kap. 20 §, 54 kap. 11 b §, 56 kap. 5 § och 59 kap. 15 §.

Upphävd paragraf: 56 kap. 6 §.

3.4.1 Följdändring med anledning av ny kyrkohandbok

Som en följd av att Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I tas i bruk på pingstdagen 2018, föreslås att ändringar görs i 19 kap. 1 § och 59 kap. 14 § där bestämmelser om dop återfinns. I kyrkohandboken används ordalydelsen i Faderns, Sonens och den heliga Andens namn, vilket därför i de aktuella bestämmelserna ska ersätta den tidigare ordalydelsen som var i Faderns, Sonens och den helige Andes namn.

3.4.2 Följdändring med anledning av ny dataskyddsreglering

Den 25 maj 2018 har nya bestämmelser som gäller skyddet av personuppgifter trätt i kraft. Det som tidigare har omfattats av personuppgiftslagen (1998:204) regleras istället av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) och i lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning.

I 54 kap. 11 b § som gäller förbud mot att röja uppgifter vid personuppgiftsbehandling behöver därför en ändring göras så att hänvisningen till personuppgiftslagen ersätts med hänvisning till ovan nämnda EU-förordning och den kompletterande lagen.

I 56 kap. 5 och 6 §§ kyrkoordningen finns bestämmelser som ger en registrerad person rätt att få ett överklagbart beslut när en kyrklig enhet avslår en begäran om att rätta en personuppgift eller att lämna ut information om de personuppgifter som behandlas om honom eller henne. Bestämmelserna relaterar till rättigheter för enskilda som fanns i den numera upphävda personuppgiftslagen (26 och 28 §§). I den allmänna dataskyddsförordningen, se ovan, finns de nämnda rättigheterna kvar (artikel 15 och 16) men rätten till tillgång till, dvs. information om, de personuppgifter som behandlas är numera knuten till en begäran från den registrerade (artikel 15). Det saknas därför anledning att behandla denna rättighet i en särskild paragraf. Kyrkostyrelsen föreslår därför att 6 § ska upphöra att gälla och att rätten till information istället ska regleras i 5 §. Genom den allmänna dataskyddsförordningen infördes dock fler rättigheter för den registrerade. Det avser rätten till radering ("rätten att bli bortglömd") enligt artikel 17, rätten till begränsning av behandling enligt artikel 18 och rätten till s.k. dataportabilitet (att den enskilde i vissa fall har rätt att få ut sina uppgifter på ett strukturerat, allmänt använt och maskinläsbart format samt att få dessa uppgifter överförda till en annan personuppgiftsansvarig) enligt artikel 20. Även de nya rättigheterna bör behandlas på motsvarande sätt som hittills har gällt för rättelser. Kyrkostyrelsen föreslår också att det förtydligas att rätten för den enskilde att få ett överklagbart beslut även gäller de situationer när en begäran delvis men inte helt tillgodoses. Detta torde dock inte innebära någon ändring mot vad som hittills gällt.

3.4.3 Rättelser

I 35 kap. 8 § föreslås en rättelse som gäller att en icke-territoriell församlings kyrkoherde är kyrkoherde *för* församlingen, i likhet med ordalydelsen i 34 kap. 1 §.

I 39 kap. 20 § andra stycket finns en hänvisning till 11 kap. 2 § som avser valbarhetsvillkoren för dem som väljs av utlandsförsamlingarna till ledamot och ersättare i kyrkomötet. Endast andra stycket i denna paragraf avser dessa ledamöter och ersättare varför hänvisningen ska vara till 11 kap. 2 § tredje stycket.

3.5 Ikraftträdande

De föreslagna ändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt, dvs. den 1 januari 2019.

3.6 Konsekvenser för barn

Förslagen bedöms inte medföra några direkta eller indirekta konsekvenser för barn.

3.7 Kommentarer till bestämmelserna i kyrkoordningen

19 kap.

1 §

Ändringen görs med anledning av att Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I tas i bruk på pingstdagen 2018. Ändringen innebär att uttrycket i Faderns och Sonens och den helige Andes namn ersätts med i Faderns och Sonens och den *heliga Andens* namn.

Övervägandena finns i avsnitt 3.4.1.

35 kap.

8 §

Rättelsen innebär att uttrycket kyrkoherde *i* respektive församling ersätts med uttrycket kyrkoherde *för* respektive församling, vilket överensstämmer med 34 kap. 1 §.

Övervägandena finns i avsnitt 3.4.3.

39 kap.

20 §

Rättelsen innebär ett förtydligande av hänvisningen i 39 kap. 20 § andra stycket så att den inte hänvisar till 11 kap. 2 § i sin helhet utan enbart till 11 kap. 2 § *tredje stycket*.

Övervägandena finns i avsnitt 3.4.3.

54 kap.

11 b §

Ändringen innebär att hänvisningen till personuppgiftslagen (1998:204) ersätts med en hänvisning till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), och till lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning.

Övervägandena finns i avsnitt 3.4.2.

56 kap.

5 §

Ändringen innebär att hänvisningen till och de rättigheter för enskilda som tidigare funnits i personuppgiftslagen (1998:204) ersätts med hänvisningar och rättigheter som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning). Ändringen innebär även vissa förändringar och förtydliganden.

Övervägandena finns i avsnitt 3.4.2.

59 kap.

15 §

Se kommentaren till 19 kap. 1 §.

Övervägandena finns i avsnitt 3.4.1.

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 12 juni 2018.

Närvarande: Antje Jackelén, ordförande, ledamöterna Daniel Tisell, Jesper Eneroth, Nils Gårder, Mats Hagelin, Lars Johnsson, Leif Nordlander, Marie Rydén Davoust, Elisabeth Rydström, Britt Sandström, Erik Sjöstrand, Margareta Winberg samt tjänstgörande ersättarna Julia Kronlid, Daniel Larson och Carl Seved Tigerhielm.

Föredragande: Rättschef Maria Lundqvist Norling

Kyrkostyrelsen beslöt i enlighet med arbetsutskottets förslag

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2018:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m.